

Helsinki *bilten*

**HELŠINŠKI ODBOR
ZA LJUDSKA PRAVA U SRBIJI**
Rige od Fere 20, Beograd;
tel. 011/3032-408; fax. 2639-437;
e-mail: office@helsinki.org.rs
http://www.helsinki.org.rs

BR.82 // OKTOBAR 2011.

PODELA KOSOVA: NEMOGUĆA MISIJA

ZORAN ŽESTIĆ

Približavanje datuma za dobijanje statusa kandidata, srpska elita je shvatila kao poslednju priliku da obavi „nedovršen“ posao oko Kosova. Već od proleća pojedini političari otvoreno zagovaraju podelu i po prvi put se i zvanično nudi kao opcija, što je oduvek bila pretenzija Beograda. Ta opcija nikada nije stavljena na dnevni red, jer se smatralo da će situacija na severu vremenom postane realnost, tj. podela. Čekale su se

i promene odnosa snaga na svetskoj sceni, koje bi, po proceni brojnih beogradskih analitičara, išle u prilog toj opciji. Tada bi se, smatra se, stekli uslovi da se preuzme inicijativa sa realnim šansama da se Srbija institucionalno vrati na Kosovo, ili pak izdejstvuje njegovu podelu.

Odluka kosovske vlade da zauzme granične prelaze Jarinje i Brnjak i time konsoliduje kosovsku

državnost dobila je prećutnu podršku međunarodne zajednice. Uz podršku Beograda je tim povodom organizovana „balvan revoluciju“, čime je jasno stavljeno do znanja da se status Kosova smatra još uvek otvorenim pitanjem.

Tokom leta tenzije na severu Kosova su eskalirale da bi se na kraju desio i incident na graničnom prelazu Jarinje, koji je isprovocirala srpska strana. Nije se očekivala tako brza i efikasna reakcija KFOR i međunarodne zajednice. Dodatno komprimujuće za Beograd je i obelodanjivanje izveštaja bezbednosnih struktura o tome kako je srpska strana izvela taj scenario.

I Parada ponosa, koja je bila zakazana za 2. oktobar, stavljena je u funkciju stvaranja atmosfere nesigurnosti i haosa. Osim, što je korišćena i u predizborne svrhe, podilazeći raspoloženju najkonzervativnijeg dela društva, Parada je otkazana kako bi se radikalizovalo pitanje severnog Kosova.

Pokušaj da se izdejstvuje podela (barikadama) tokom leta nije uspeo, što je vladajuću koaliciju kompromitovalo pred međunarodnom zajednicom upravo u trenutku kada se od Srbije očekivao pojačani napor da se što pozitivnije predstavi EU uoči dobijanje statusa kandidata za članstvo u EU. To je doprinelo utisku da srpska elita u suštini i ne želi članstvo u EU.

Vladajuća koalicija, međutim, bez obzira na unutrašnje tenzije oko Kosova, ipak smatra kandidaturu značajnim ulogom za predstojeće izbore. Zato je brzo aktivirana druga opcija - autonomija severa Kosova.

Manipulacija i vlasti i opozicije sa emocijama u vezi sa situacijom na severu Kosova dovela je do toga da se građani Srbije sve negativnije odnose prema evropskim integracijama i da EU smatraju odgovornom za situaciju na Kosovu. Posebno negativno deluje teza da EU stalno „namće nove

uslove“ za Srbiju, koja se uporno plasira preko medija.

Usporavanje reformi, tenzije i sukobi na severu Kosova, zabrana Parade, sve to govori o znatno dubljoj krizi u znatno širem kontekstu. Nesposobnost političke klase da Srbiju 11 godina nakon svrgavanja režima Slobodana Miloševića profiliše kao demokratsku zemlju sa jasnim modernizacijskim ciljem, na dramatičan način dovela je u pitanje evropsku perspektivu građana ove zemlje.

BALVAN REVOLUCIJA NA SEVERU KOSOVA

Tokom dvomesečne „balvan revolucije“ Srba sa severa Kosova, 27. septembra došlo je do pucnjave i ranjavanja više demonstranata i vojnika KFOR. Beogradske vlasti su uz bezrezervnu medijsku podršku tvrdile da su sukob na graničnom prelazu Jarinje tog dana izazvali vojnici KFOR koji su „bojevom municijom“ pucali na „nenaoružan narod“. Zbog toga nije održana ni najavljena runda pregovora između Beograda i Prištine u Briselu dok se, kako je Beograd insistirao, „ne sprovede istraga“ i „utvrdi odgovornost KFOR“.

Nekoliko dana kasnije (30. septembra) iz istih razloga održana je sednica Odbora za bezbednost Skupštine Srbije koja je bila zatvorena za javnost. Iako su održavanje sednice tražili poslanici Srpske radikalne stranke (SRS), oni su sednicu napustili, a šef poslaničke grupe Dragan Todorović rekao je okupljenim novinarima da su podaci koje su na sednici izneli predstavnici obaveštajnih službi „bliži onima koje daje NATO“. To je bio prvi znak da zvanične informacije, koje su uveliko prezentirali gotovo svi mediji, nisu u redu. O njima je prvi javno progovorio Vuk Drašković, najpre na Radiju Slobodna Evropa, a dan kasnije na TV B92, tvrdeći da su predstavnici obaveštajnih službi na sednici Odbora

MILOŠ JELEŠEVIĆ

za bezbednost, opisujući događaje na Jarinju rekli da su incident izazvali Srbi (grupa koju je doveo mitrovački „kontroverzni biznismen“ Zvonko Veselinović), i da su obe strane koristile vatreno oružje.¹

Afera sa sednicom Odbora za bezbednost samo je do kraja ogolila dvoličnost vladajuće elite, koja „zna, ali neće da kaže“ šta će biti sa Kosovom. Ogorčeni bivši premijer (nakon ubistva Zorana Đinđića) Zoran Živković je tim povodom napisao da su to „podmukli politikantski demagozi koji lažu Zapad, lažu Ruse, lažu Srbe sa Kosova, lažu sve građane Srbije.“²

PARADA PONOSA INSTRUMENTALIZOVANA

Paradu ponosa je od samog početka politička elita dovodila u pitanje. Vladajuća koalicija je izbegavala da izađe sa jasnim stavom. Jedino je Ivica Dačić, ministar policije od početka insistirao da

1 http://www.slobodnaevropa.org/content/draskovic_vlast_laze_gradjane_o_dogadjajima_na_jarinju_/24347183.html.

2 Danas, 4. oktobar 2011.

se cela vlada izjasni o tome, a sam je zagovarao zabranu iz bezbednosnih razloga.

U pripremi zabrane Parade ulogu je odigrao i policijski sindikat koji je zajedno sa *Dverima* (simbol neoljotićevske Srbije) pozvao LGBT organizacije da pokažu „razumevanje za tradicionalne vrednosti većine građana Srbije, kao i svest o bezbednosnom riziku, i da odustanu od održavanja Parade ponosa“. Ministar Ivica Dačić je izjavio da su različite organizacije, protivnice Parade planirale ozbiljne incidente. Osim, kako je istakao, bejzbol palica, lanaca, petardi, kesa i kondoma sa farbom, eksploziva u plastičnim kutijama od vitamina, planirali su i otmicu autobusa Gradskog saobraćajnog preduzeća kojim bi, praktično došli do učesnika Parade ponosa. Dačić je posebno naglasio da su, „takođe, neke grupacije planirale i da skup dovede do ljudskih žrtava i da sve dobije političku konotaciju. Želeli su severnoafrički scenario u Srbiji, te incidente nisu planirali samo u Beogradu“³

3 www.b92.net, 1. oktobar 2011.

Tabloid *Alo* je naknadno otkrio da bi ekstremne grupe napale sedišta nekih stranaka poput SPO, LDP i DS, kao i neke nevladine organizacije i pojedince poput Nataše Kandić, Sonje Biserko, Žena u crnom, i Inicijative mladih.⁴

Dilema, da li održati Paradu ili ne bila je povod za brojne ksenofobične i antizapadne izjave. Tvrdilo se da se „Srbiji lomi kičma“, da je reč o „militantnom pokretu koji ima za cilj da menja svest građana, da razara tradicionalne vrednosti“, da je to „jedan od značajnih oblika specijalnog rata protiv Srbije i srpske države“ i sl.

I patrijarh Irinej je pozvao „moralno zdravi deo naroda“ da tog dana ostane u u svojim kućama i na taj način bojkotuje Paradu ponosa.⁵ „Sa puno opravdanja ovu pošast nazvao bih ne paradom ponosa, već paradom srama kojom se blati ljudsko dostojanstvo i gazi svetinja života i porodice“, navodi se u poruci patrijarha.⁶

POGREŠNO RAZUMEVANJE MEĐUNARODNE ZAJEDNICE

Poseta nemačke kancelarke Angele Merkel (23. avgust) stavila je tačku na kalkulantsku strategiju Beograda, kojom je pune tri godine nakon proglašenja nezavisnosti, na severu Kosova održavana iluzija da će status quo u pogodnom trenutku međunarodna zajednica prihvatiti kao trajno rešenje. Otvorenost zahteva nemačke kancelarke, kojim je od Beograda zatraženo da rasformira paralelne strukture na severu Kosova, kako bi se i taj deo legalno i institucionalno uključio u društveno-politički sistem Kosova, samo je učinila javnim ono što su međunarodni akteri permanentno tražili od srpskih zvaničnika.

4 *Alo*, 5. oktobar 2011.

5 Pečat, 30. septembar 2011.

6 http://www.spc.rs/sr/poruka_njegove_svetosti_patrijarha_srpskog_g._irineja.

Međutim, ni jasan istup Angele Merkel nije značajno promenio medijsku matricu izveštavanja o Kosovu i sa Kosova. Nisu prestala nastojanja da se na Kosovu ipak nešto učiniti. Serijom tekstova u medijima, uz angažovanje stranih analitičara koji imaju razumevanja za „srpske argumente“, verzija o mogućoj podeli ostala je u opticaju.

Istovremeno, znatno učestalije i transparentnije u javnosti se počelo sa plasiranjem predloga o „suštinskoj autonomiji“ za sever Kosova, „Ahtisarijevom planu plus“, potrebi političkog dijaloga sa Kosovom i sl, što ukazuje na postojanje i rezervnog plana: ako podela ne uspe, da se sever Kosova „statusno obezbedi“ kao specifični entitet (po uzoru na Republiku Srpsku u BiH).

Direktor Centra za novu politiku Vladimir Todorović, nevladine organizacije bliske Demokratskoj stranci, ističe da nije isključeno da i vlast promeni i retoriku i ponašanje. Po Todoroviću, naime, Beograd je predugo i preoptimistički procenjivao da će se Sjedinjene Države Amerike oko podele predomisli, pa zbog toga „nismo pokrenuli pitanje specijalnog statusa severa kad je za to bilo najbolje vreme“. On dalje kaže da „malo preostalog vremena“ treba iskoristiti „za formulisane predloge koji bi u domenu mogućeg omogućio najširu autonomiju Srba na severu uz zadržavanje postojećeg stepena decentralizacije na jugu“.⁷

Centar za novu politiku objavio je i Platformu za pregovore između Srbije i Kosova sa elementima sporazuma.⁸ Prema tom predlogu osnov funkcionalne samostalnosti Kosova ne bi bio Ustav Kosova već sporazum Srbije, Kosova i EU kao garanta (uz odobrenje UN, novom rezolucijom). „Suverenitet Srbije bi deklarativno bio priznat međusobnim sporazumom gde bi se reklo da se suverene nadležnosti 'delegiraju' na Kosovo, a to bi pravno značilo da Ustav Srbije ostaje

7 *Politika*, 30. septembar 2011-

8 <http://www.cnp.rs/articles/view/22>.

izvor ovih nadležnosti što može biti jako bitno u slučaju kršenja sporazuma od strane Kosova prema srpskoj zajednici“, piše u Platformi. Srpske opštine bi imale zajedničku instituciju koja bi koordinirala aktivnosti srpskih opština i bilo ključna tačka komunikacije sa Beogradom. Ta skupština srpskih opština ne bi donosila zakone, ali bi mogla da donosi odluke u „sferi prenesene nadležnosti“.

Srpske opštine bi morale da budu demilitarizovane, „izuzev kosovske policije koja treba da bude pod nadležnošću EULEX-a“. Sprovođenje sporazuma pratilo bi telo sastavljeno od predstavnika Srbije, Kosova i EU. Kosovski Srbi štitića bi Srbija u međunarodnoj zajednici u maksimalno mogućoj meri što se ne bi smelo dovoditi u pitanje. Za kosovske Srbe tražilo bi se i dvojno državljanstvo bez ikakve diskriminacije u viznoj politici. Prema ovom predlogu moguće je predvideti i osnivanje konzulata u administrativnom centru srpske zajednice.

PODELA KOSOVA – STARA OPCIJA BEOGRADA

„Razgraničenje sa Albancima“, odnosno „istorijski dogovor Srba i Albancima“, ili „korekcija granice“ – sve su to eufemizmi za secesiju severnog dela Kosova i njegovo pripajanje Srbiji. To je praktično bila jedina strategija koju Beograd ima već gotovo pola veka. Taj se plan nikada nije predstavio kao zvanična politika Beograda. O njoj je javno govorio njen autor, akademik Dobrica Ćosić i pojedinci iz njemu bliskog kruga (Aleksandar Despić, 1997. godine), kao i neki domaći i strani analitičari i komentatori.

Ideju je u prvoj polovini ove godine prvi, međutim, ozvaničio zamenik premijera, predsednik SPS Ivice Dačić.⁹ Prethodio joj je intervju

Dobrice Ćosića Politici, koga je ona objavljivala tri dana zaredom. Uz tvrdnju da je državna politika Srbije prema Kosovu bila pogrešna „od Pašića (Nikole) do Tadića (Borisa)“, Ćosić je podsetio da o toj temi (uzalud) govori i piše već četiri decenije, „predlažući demokratsko, pravедno, kompromisno i trajno razgraničenje“, kao jedini način da se „prevaziđu vekovni antagonizmi između Albanaca i Srba“.¹⁰

Ćosić ni ovom prilikom nije propustio da ukaže kako je o podeli u više navrata razgovarao sa Slobodanom Miloševićem i da mu je, 1991, čak preneo „američki predlog o podeli Kosova, prema kojem bi Srbiji pripala trećina Kosova i Metohije“¹¹, ali da Milošević ni tada nije odustao od „srpskih zabluda“. Njegovo uplitanje Sjedinjenih Država Amerike u priči o podeli Kosova, trebalo bi verovatno, da toj tezi pridoda nešto na težini. Istina je da se mišljenja nekih američkih eksperata i analitičara, uglavnom okupljenih oko američkog konzervativnog Instituta „Kejto“¹², često plasiraju u srpskim medijima. Tako je analitičar ovog instituta Ted Karpenter u listu „Nationalni interes“ objavio tekst pod naslovom „Opasnost od odbacivanja podela na Balkanu“, u kome piše o „izuzetnoj selektivnosti“ kad je reč o prihvatanju otcepljenja i podela. Po njemu, naime, vrlo je malo pripadnika evropske i američke elite reagovalo „kad su snage NATO pomogle da se rasturi Jugoslavija početkom devedesetih, a još je manji izrazio sumnju prilikom nasilnog otcepljenja Kosova od Srbije“.¹³ Karpenteru nije jasno otkud toliko osetljivosti „kad je u pitanju razmatranje nove balkanske strategije koja obuhvata neko skromno podešavanje na Kosovu i odluku da se napusti očigledno neuspešni državotvorni projekat u Bosni“.¹⁴

10 Politika, 29. maj 2011.

11 Isto.

12 Njihova mišljenja najčešće se mogu naći u vašingtonskom dnevniku Vašington tajms, ali i u drugim medijima.

13 Politika, 5. oktobar 2011.

14 Isto.

9 Helsinki bilten, br. 80.

Gotovo na isti način o aktuelnoj regionalnoj krizi govori i Stiven Mejer, česti gost beogradskih medija, koji je nedavno te teze iznio i u emisiji „Ćirilica“ Happy televizije.¹⁵

U feljtonu o strategiji ruske spoljne politike bivšeg premijer i ministra spoljnih poslova Rusije, Jevgenija Primakova koga je u septembru u nastavcima objavljivala Politika, jedan deo se odnosi na Kosovo (bez spominjanja uloge Viktora Černomirdina u kreiranju Kumanovskog sporazuma 1999). Primakov tvrdi da je nezavisnost Kosova „jedan od spoljnopolitičkih problema koji se negativno odrazio na odnose između Rusije i SAD“.¹⁶ Po Primakovu, taj bi se problem mogao ublažiti, kad se rešenje, kako on tvrdi, nađe u ćorsokaku „jedini izlaz predstavlja teritorijalno razgraničenje“.¹⁷

Među uticajnim beogradskim medijima koji još uvek smatraju da je podela Kosova moguća i trude se da za potvrdu takvog rešenja nađu odgovarajuće sagovornike je i dnevnik *Blic*. I ovaj list je (poput još nekih) iskoristio boravak u Beogradu profesora Londonske škole za ekonomiju (LSE) Džejmisa Kera Lindzija za intervju koga je objavio pod naslovom, „Uz dobar plan još ima šansi za podelu Kosova“. Ako Srbija mora da prihvati nezavisnost Kosova, onda Priština mora da prihvati da je sever deo Srbije.¹⁸

ČVRST STAV EU I SAD O KOSOVU

Kriza na severu Kosova je jasno kristalizirala i stavove EU i SAD koji su jedinstveni u tome da više nema povlačenje novih granica na Balkanu.

Osim Angele Merkel to je, po svemu sudeći, Borisu Tadiću potvrdila i državna sekretarka SAD

15 Emisija „Ćirilica“, voditelja Milomira Marića, 3. oktobar 2011.

16 Politika, 24. septembar 2011.

17 Isto.

18 Blic, 3. oktobar 2011.

Hilari Klinton, u Njujorku, tokom zasedanja Generalne skupštine UN. Hilari Klinton je naime rekla da je susret sa predsednikom Srbije bio „prazan“, bez sadržaja, odnosno „da nije čula ništa novo što bi je razuverilo da Beograd i dalje ne igra na kartu podele Kosova“.¹⁹

I drugi evropski političari koji dolaze u Beograd sve otvorenije šalju poruke da nema podele. Tako je Wolfgang Valdner, austrijski državni sekretar, gostujući u Beogradu na Ekonomskom samitu, nedvosmisleno poručio da je nezavisnost Kosova stvarnost. Po njemu, takođe podela nije opcija i smatra da bi što pre trebalo naći formulu za rešenje pitanja severnog Kosova.²⁰

Njemu je replicirao prvi zamenik premijera, ministar unutrašnjih poslova i predsednik Socijalističke partije Srbije (SPS) Ivica Dačić koji je rekao da je trenutna realnost „postojanje dva Kosova srpskog i albanskog“. On je pri tom izneo i poznatu (Ćosićevu) tezu o neophodnosti rešavanja srpsko-albanskog konflikta „koje bi podrazumevalo razgraničenje“.²¹

STAV RUSIJE

Moskva je tokom početne, letnje krize na granicnim prelazima Brnjak i Jarinje bila naglašeno uzdržana. Međutim, usledilo je otvoreno uplitanje Aleksandra Konuzina, ruskog ambasadora u Beogradu, kojim se stavilo na znanje da se Rusija ne odriče ambicije da zadrži uticajnu poziciju u regionu. Aleksandar Konuzin je u neuobičajeno oštrm tonu, učesnike prvog Beogradskog bezbednosnog foruma iz Srbije opomenuo da ne brane interese svoje zemlje na Kosovu. Pri tome je besno uzviknuo „Zar u ovoj dvorani nema Srba?“. Još je dodao da u Srbiji postoje ljudi koji su spremni da prodaju privredna postrojenja

19 Danas, 30. septembar 2011.

20 Blic, 4. oktobar 2011..

21 Isto.

bilo kome, a ne Rusima, iako su svesni da će tako postrojenja propasti.

Nakon tog skandala Beograd je bio izlepljen plakatima na kojima piše „Aleksandar Konuzin ambasador Srba u Srbiji“. Lepljenje je organizovao „Srpski narodni pokret 1389“, kao podršku ambasadoru Rusije, za koga kažu da je posle nastupa na beogradskom bezbednosnom forumu „pod stalnim udarom i napadima“.²²

Za ovaj istup koji je okarakterisan kao diplomatski skandal, Konuzin je dobio podršku Moskve. Nastupom Aleksandra Konuzina bavila se i ruska štampa, koja je zaključila da bi taj incident mogao da ima uticaj na savezništvo Beograda i Moskve. „Glas Rusije“ se pita šta je to Konuzin tako strašno uradio pa su ga mediji prozvali skandalmajstorom, naglašavajući da je skandalozno to što je jedan takav forum održan u prisustvu predsednika Srbije.

Bez obzira što Moskva sve brže postiže sporazume sa EU i SAD, ipak želi da zadrži poziciju zastupnika interesa Srbije na međunarodnim forumima, posebno u UN i savetu bezbednosti.

REZERVNI PLAN ZA KOSOVO

Iako u manjem obimu, u beogradskim medijima sve više se mogu naći i predlozi o prihvatanju realnosti, sa naglaskom da je potrebno naći rešenje za sever Kosova. To se najčešće prezentira kao „plan Ahtisari plus“, što podrazumeva obezbeđivanje teritorijalne autonomije za opštine u delu Kosova koji se prema Raški i Novom Pazaru graniči sa Srbijom. U tom kontekstu spominje se i moguće održavanje međunarodne konferencije o Kosovu. Prvu (polu)zvaničnu inicijativu o tome spomenuo je predsednik Političkog saveta Demokratske stranke, Dragoljub Mićunović.

²² Alo, 22. septembar 2011.

Iako u manjini, na javnoj sceni sve je prisutniji i zahtev da se u vezi sa Kosovom „prihvati realnost“. Među političkim strankama najjasniju poziciju ima Liberalnodemokratska partija (LDP) koja zagovara prihvatanje plana Martija Ahtisarija, koga je Srbija u celini odbacila 2006, na pregovorima u Beču. Blizak ovome, je i stav Srpskog pokreta obnove (SPO) i njenog lidera Vuka Draškovića. Drašković kaže da treba prihvatiti nestatusni deo Ahtisarijevog plana, što bi omogućilo interesno povezivanje srpskih opština između sebe i sa državom Srbijom, a „za srpske opštine severno od Ibra predviđena je i dodatna regionalna autonomija“. „Ahtisarijev plan, kako kaže Drašković, je u mnogo čemu replika nekadašnjeg plana Z-4 za Srbe u Hrvatskoj i kombinacija dobrih rešenja sličnih međudržavnih i međunarodnih sukoba u Evropi“. Prema njegovim rečima, autonomija srpskih opština severno od Ibra bila bi kao autonomija Južnog Tirola.²³

Za racionalniji pristup traženju izlaska iz aktuelne krize koja već više od dva meseca traje na severu Kosova, ali i kao predložak trajnog rešenja zalažu se i nekadašnji visoki državni činovnici (ambasadori), sada kao nezavisni analitičari (Ognjen Pribićević, Predrag Simić). Među uticajnim medijskim komentatorima u taj krug spada Boško Jakšić, novinar Politike.

Pozicija vladajuće Demokratske stranke (DS) nije jasna, osim insistiranja na traženju „mirnog rešenja“ kroz „dijalog“. Prema nezvaničnim informacijama neslaganja o budućim potezima postoje i unutar Vlade, što navodi na zaključak o različitom viđenju pojedinih članova vladajuće koalicije (radikalizmom u odnosu na Kosovo posebno se ističe zamenik premijera, lider SPS Ivica Dačić). Indikativno je da Slavica Đukić-Dejanović imala potrebu da razjasni Dačićev stav o podeli, ističući da „on nije za podelu već za povlačenje linije razgraničenja. Istakla je da „linija razgraničenja podrazumeva da tamo gde postoji

²³ Politika, 27. septembar 2011.

dominantno srpsko stanovništvo budu prisutne i institucije Srbije“.²⁴

Vladimir Todorčić direktor Centra za novu politiku, nevladine organizacije bliske Demokratskoj stranci, ističe da nije isključeno da i vlast promeni i retoriku i ponašanje. Po Todorčiću, naime, Beograd je predugo i preoptimistički procenjivao da će se SAD oko podele predomisliti, pa zbog toga „nismo pokrenuli pitanje specijalnog statusa severa kad je za to bilo najbolje vreme“. On dalje kaže da „malo preostalog vremena“ treba

iskoristiti „za formulisanje predloga koji bi bio u domenu mogućeg i omogućio najširu autonomiju Srba na severu uz zadržavanje postojećeg stepena decentralizacije na jugu“.²⁵

U pravcu zaokreta u odnosu na dosadašnju politiku najviše je iskoračio zamenik predsednika Demokratske stranke Dragan Đilas. Gostujući u emisiji „Utasak nedelje“ TVB92 on je naime, rekao da je Srbija u dosadašnjoj istoriji potrošila mnogo truda, napora i vremena na teritorije i da bi sada bilo vreme da se pobrine za ljude.²⁶

ZAKLJUČAK

Utasak je da je Beograd želeo da reši podelu Kosova pre sticanja statusa kandidata za članstvo u EU. Očigledno da je polazio od procene da će međunarodna zajednica i KFOR prihvatiti fait accompli situaciju. Beograd je takođe fingirao dijalog sa Prištinom i tako je odlagao rešavanje nekih pitanja koja afirmišu nezavisnost Kosova.

Beograd je radikalizacijom kosovskog pitanja ugrozio svoju poziciju u odnosima sa EU. To je dovelo do potresa na unutrašnjoj sceni, koju već uveliko karakteriše i predizborna atmosfera.

Pošto je isključena opcija podela, Beograd može lako da reši pitanje Kosova. Sve češće se pominje rešavanje statusa severa Kosova po formuli „plan Ahtisari plus“.

Treba imati u vidu da insistiranje Beograda na modelu zasnovanom isključivo na etničkoj matrici produbljuje segregaciju. Istovremeno Beograd na svojoj teritoriji ne dozvoljava teritorijalne autonomije manjinskih zajednica. Takvom politikom Beograd samo produbljuje sukob sa susedima a najveću cenu plaćaju tamošnji Srbi.

Severni deo Kosova, koji Srbi kontrolišu, nebezbedan je i za same Srbe. Nema slobode govora. Svako ko misli drugačije izložen je pretnjama, i to sa srpske strane.

Vlada Srbije i predsednik još se nisu ogradili od balvan revolucionara. Čvrst stav Vlade u tom pravcu doprineo bi smirivanju tenzija i spuštanju strasti među građanima Srbije, koji su odavno shvatili da Kosovo ne može da se vrati u granice Srbije. Srbi na Kosovu, pa i na severu, nemaju poverenje u politiku Beogradu i mnogo realnije sagledavaju situaciju.

S obzirom da je kandidatura dovedena u pitanje, neophodno je da vlada do decembra, kada se zemlje članice EU izjašnjavaju o predlogu Komisije o kandidaturi Srbije, uloži napor da se otkloni šteta koja je napravljena nepromišljenom radikalizacijom situacije na severu Kosova i da pokaže spremnost za konstruktivni nastavak dijaloga sa Prištinom.

²⁴ Danas, 10. oktobar 2011.

²⁵ Politika, 30. septembar 2011.

²⁶ „Utasak nedelje“, TVB92, 2. oktobar 2011